

TEKST 215: Beretninger om muslimernes plyndring og ødelæggelse af Akko, 1291

5 *Abu al-Fida (1273-1331) var prins af ayyubide-dynastiet og hersker i Hama i Syrien. Desuden var han geograf og historieskriver. Som ung deltog han i krigene mod korsfarerstaterne, bl.a. erobringen af Tripoli og Akko i 1289 og 1291. Han inddrog beretninger om disse begivenheder i sin verdenshistorie (Tarikhu 'al-Mukhtasar fi Akhbar al-Bashar), som han forfattede mellem 1315 og 1329.*

Abu al-Mahasin (1400-tallet) var muslimsk lærd. Hans historieværker bygger ofte på tidligere, men nu tabte kilder, herunder også på øjenvidneskildringer.

10 *Ibn al-Furat (1334-1405) var ægyptisk historieskriver og retslærd. Hans historie (Tarikh al-duwwal wa'l-muluk) fokuserer især på korstogene*

15 *En af de vigtigste kilder til korsfarerstaternes sidste tid og undergang er et skrift, der menes skrevet af en anonym forfatter, der var nært tilknyttet tempelridderordenens ledelse, muligvis som sekretær. Forfatteren deltog i forsvarskampen ved Akko i 1291. Efter byens fald menes han at være flygtet til Sidon og siden til Cypern, hvor han efter år 1300 forfattede en krønike om korsfarerstaternes historie. Forfatteren benævnes ofte som "Tempelridderen fra Tyrus", skønt han muligvis ikke selv var medlem af ordenen.*

20 *Beretninger om Akkos (og Tripolis) fald finder vi ligeledes hos dominikanermunken Riccoldo af Montecroce (ca. 1243 – 1320). Omkring 1286 drog Riccoldo til Akko og Det Hellige Land og fortsatte herefter i en række år med missionrejser i Mellemøsten, inden han vendte hjem til Italien i 1302. Riccoldo opholdt sig i... da Akko blev indtaget i 1291. I perioden herefter forsøgte Riccoldo at indsamle oplysninger om hændelserne i Akko og samt om hans dominikanske brødres skæbne i byen. I fem breve (Epistolæ de Perditiōne Acconis) forfattet ca. 1292 begræder han byens og de kristnes skæbne.*

25

[Al-Fida:]

30 I år 690 [1291] marcherede sultan al-Malik al-Ashraf¹ mod Akko med sine ægyptiske tropper og sendte bud til den syriske hær om at slutte sig til ham og at bringe belejringsmaskiner. [...] De muslimske tropper mønstrede ved Akko i de første dage af måneden jumada al-awwal i 690 [begyndelsen af maj 1291] og kampen rasede vildt. [...]

35 En nat under belejringen foretog frankerne et udfald, drev forposterne på flugt og nåede tellene, hvor de blev viklet ind i bardunerne. [...] Vore tropper viste sig i overvældende antal og frankerne vendte rundt og flygtede tilbage til byen, idet de grundet hæren fra Hamat² efterlod et antal døde. Den næste morgen fik al-Malik al-Muzaffar, fyrsten af Hamat, et antal frankiske hoveder hængt over halsen på heste, som vi havde fanget, og præsenterede dem for sultanen al-Malik al-Ashraf.

40 Blokaden blev løbende styrket, indtil Gud skænkede angriberne sejr over byen fredag den 10. i måneden jumada al-thani [d. 17. juni, 1291]. Da muslimerne stormede byen, drog nogle af borgerne til havs i både. I byen var der en række velbefæstede tårne, og nogle frankere lukkede

¹ Al-Malik al-Ashraf: mamelukkisk sultan af Ægypten (1290-1293)

² Hamat: by i det nuværende Libanon

sig inde i dem og forsvarede dem. Muslimerne dræbte et stort antal mennesker og samlede et enormt bytte. Sultanen tvang alle dem i tårnene til at overgive sig, og de overgav sig alle mand, og blev til sidste mand halshugget uden for byens mure. På sultanens befaling blev byen jævnet med jorden.

5 Et fantastisk sammenbrud fandt sted. Frankerne erobrede Akko fra Saladin ved middagstid den 17. i måneden jumada al-thani år 587 [1191], og indtog og dræbte derefter alle muslimerne deri.³ Og Gud bestemte i sin forudseenhed, at dette år skulle den generobres af en anden Saladin, sultanen al-Malik al-Ashraf.⁴ [...]

10 Med disse erobringer [af Akko, Sidon og Beirut] var hele Palæstina nu på muslimske hænder, et resultat, som ingen ville have turdet håbe på eller ønske. Således blev hele Syrien og kystområderne rensset for frankerne, der engang havde været på nippet til at erobre Ægypten og undertvinge Damaskus og andre byer. Lovet være Gud!

15 [*Al-Mahasin:*]

I begyndelsen af 690 begyndte al-Malik al-Ashraf forberedelserne til sin afrejse til Syrien. Han indkaldte sine tropper, samlede belejringsmaskiner og ansatte håndværkere til at sætte dem alle i stand. [...]

20 Byen blev belejret og kraftigt angrebet, indtil forsvarernes moral begyndte at smuldre og svaghed ødelagde deres enhed. Der var kampe hver dag og et bestemt antal muslimer faldt som martyrer for troen. Ved daggry fredag den 17. i måneden jumada al-thani steg sultanen og hans tropper til hest og rykkede frem for at angribe før solopgang. De slog på deres trommer og skabte en frygtelig og forfærdelig lyd, og hæren samlede sig under murene. Frankerne flygtede
25 og byen blev taget med storm. Ikke tre timer af dagen var gået, før muslimerne drog ind i Akko og gjorde sig selv herrer over den, mens frankerne kastede sig i havet, nedtrampet af de muslimske tropper, som dræbte og fangede dem. Kun få undslap. Muslimerne tog alt det bytte de kunne finde, varer, skatte og våben, og befolkningen blev dræbt eller taget til fange. Tempelridderne, johannitterne, og de teutoniske riddere⁵ foretog en sidste kamp i fire høje tårne i midten af byen, hvor de blev belejret. Lørdag d. 19. i måneden, to dage efter byens fald, angreb regulære tropper og andre huset og tårnet, hvori tempelridderne var. Tempelridderne bad for deres liv, som sultanen gav dem. Han sendte dem en standard,⁶ som de accepterede og rejste over tårnet. Døren blev åbnet, og en horde af soldater og andre myldrede ind. Da de stod ansigt til ansigt med forsvarerne begyndte nogle af soldaterne at plyndre og at lægge hånd på kvinderne og børnene, der var med dem, hvorefter frankerne lukkede døren og angreb dem og
35 dræbte et antal muslimer. De halede standarden ned og forstærkede deres modstand. Belejringen fortsatte. På den samme dag anmodede de teutoniske riddere om amnesti, og dette blev givet dem og deres kvinder af sultanen gennem emiren Zain ad-Din Kitbugha al-Mansuri. Kampen mod tempelherrernes tårn fortsatte indtil søndag den 20. i måneden jumada al-thani, da de

³ Se tekst 201. Da Saladin ved Akko i 1191 trak opfyldelsen af overgivelsesbetingelserne i langdrag og angiveligt dræbte sine kristne fanger, valgte Richard Løvehjerte at dræbe sine muslimske fanger.

⁴ Al-Malik al-Ashraf bar titlen Saladin (Salah ad-Din) efter sin berømte forgænger.

⁵ De tre største korsridderordner. Se tekst 182

⁶ At en feltherre gav sin standard, sit felttegn eller flag til overgivne fjender viste at deres liv skulle skånes.

og forsvarerne af de to andre tårne anmodede om deres liv. Sultanen gav dem tilladelse til at drage derhen, hvor de ville, men da de kom ud, dræbte han mere end 2.000 af dem, tog lige så mange fanger og sendte kvinder og børn bort som slaver til indgangen af sultanens pavillon. En af grundene til sultanens vrede mod dem var, bortset fra deres andre forbrydelser, at da emiren Kitbugha al-Mansuri var gået op (for at modtage deres overgivelse), havde de taget ham og dræbt ham. De havde også skåret haserne over på deres heste og ødelagt alt, hvad de kunne, hvilket øgede sultanens vrede mod dem. Hæren og frivillige tog en stor mængde fanger og bytte.

Da de resterende frankere indså, hvad der var sket med deres kammerater, besluttede de at fortsætte deres modstand til det sidste. De afviste de forsikringer, der blev tilbudt dem, og kæmpede desperat, og da de fangede fem muslimer kastede de dem ned fra toppen af tårnet. Kun én undslap; de fire andre døde. Om tirsdagen den 18. i samme måned blev det sidste af de tårne, der gjorde modstand, indtaget. Forsvarerne opgav det til gengæld for deres liv, for tårnet var blevet undermineret fra alle sider. Da frankerne var kommet ud, og det meste af indholdet var blevet fjernet, kollapsede tårnet ned over en gruppe tilskuere og over røvere indenfor, og dræbte dem alle. Efter dette sorterede sultanen kvinder og børn fra og halshuggede alle mændene, af hvem der var et stort antal.

Det er fantastisk at observere, at den almægtige Gud tillod muslimerne at erobre Akko på den samme dag og på samme tidspunkt, som frankerne havde indtaget den. De fik efter den berømte belejring kontrol over Akko i 587[1191], fredag den 17. i måneden jumada al-thani ved den tredje time på dagen, og de lovede at skåne muslimernes liv og havde så forræderisk dræbt dem.⁷ Gud tillod muslimerne at generobre dem, denne gang i den tredje time den 17. i måneden jumada al-thani. Sultanen gav sit ord til frankerne og derefter fik han dem nedslagtet, ligesom frankerne havde gjort mod muslimerne. Således blev den almægtige Gud hævnnet på deres efterkommere.

[*Al-Furat:*]

[*Al-Furat hylder sultanen al-Malik al-Ashraf for hans sejr over de kristne i Akko:*] På grund af dig er der ingen by tilbage, hvor vantroen kan genskabes. Intet håb for den kristne religion. Gennem al-Ashraf er vi blevet frelst fra Treenigheden, og Enheden jubler i kampen. Lovet være Gud, korsets folk er faldet. Gennem tyrkerne har den udvalgte arabers religion triumferet.

[*"Tempelridderen fra Tyrus":*]

[*Forfatteren beretter om Akkos belejring, hvorunder byen beskydes med katapulter. Da forhandlingerne om byens overgivelse ender uden resultat genoptages angrebene.*] Da det nye tårn, der er kendt som Kongens Tårn, blev indtaget, sendte de fleste mænd deres hustruer og børn til havs i skibe. Om morgenen torsdag den 17. maj var vejret så slemt og havet så barskt, at kvinderne og børnene ikke kunne klare det og de vendte tilbage til deres hjem.

⁷ Se note 3

Derefter om fredagen den 18. maj 1291 før daggry lød der en høj og frygtelig lyd af en pauke, og mens trommen lød, angreb saracenerne byen Akko på alle sider. Det sted, hvor de først kom ind var gennem det forbandede tårn, som de havde indtaget.

5 De kom i utallige mængder, alle til fods. Forrest kom mænd med store høje skjolde, efter dem mænd, der kastede græsk ild,⁸ og så mænd, der skød [armbrøst]bolte og fjerede pile – så mange, at det syntes som regn, der falder fra himlen.

Da Henrik af Lusignan, kongen af Jerusalem og Cypern,⁹ blev vidne til denne katastrofe, gik han til lederen af johanniterne. De så klart, at ingen rådgivning eller hjælp kunne gøre noget godt, så de flygtede og gik ombord på galejer.

10 Den dag var rystende, for adelige og borgere, kvinder og piger var afsindige af angst. De løb gennem gaderne med deres børn i deres arme, mens de græd og var desperate. De flygtede til kysten for at undslippe døden, og da saracenerne fangede dem, tog én moderen og en anden barnet, og man førte dem fra sted til sted og trak dem fra hinanden. Og nogle gange skændtes to saracenerne over en kvinde, og hun blev dræbt – eller en kvinde blev fanget og hendes diende barn slynget til jorden, hvor det døde under hestenes hove.

[*Riccoldo af Montecroce:*]

20 *Prolog:*

Og således skete det, at jeg var i Bagdad "*blandt fanger ved floden Kebars bred*",¹⁰ Tigris. En del af mig glædede sig over det grønne steds charme, hvor jeg befandt mig, for det var ligesom paradiset med sine mange træer, frodighed og forskellige frugter. Haven blev overrislet af paradisetts vande og huse af guld var blevet opført overalt. Men den anden del af mig blev tilskyndet til sorg over nedslagtningen af de kristne og deres trældom og fornedrelse efter det sørgelige tab af Akko, idet jeg på samme tid så saracenerne velstående og blomstrende og de kristne tarvelige og forfærdede, mens deres døtre, unge børn og ældre grædende blev ført bort under rygter om, at de ville blive tvunget i fængsel og slaveri blandt barbariske nationer i de fjerneste dele af Østen. [...] [*Riccoldo beder herefter Gud om en forklaring på, hvorfor disse ulykker har ramt de kristne. Han beder desuden Gud om at befri de kristne fra deres fangenskab.*]

*Første brev:*¹¹

35 [...] Men i betragtning af de ting, der har ramt Dit kristne folk i vor tid, især i Antiokia, Tripoli og Akko, hvordan viser Du [Gud] i øjeblikket Din magt blandt folkeslagene? De østlige nationer siger nu offentligt, at Du er magtesløs med hensyn til at hjælpe os. [...] [*Riccoldo fortsætter herefter sine bebrejdelser mod Gud, der har tilladt, at Muhammed er blevet mere magtfuld end Kristus.*]

40 Saracenerne tror, at frelsen sker gennem deres forbandede tyrann Muhammed [Mahomet], som blev en profet gennem røveri og tyranni. Og idet de følger sådan en mand, kaldes de ikke læn-

⁸ *Græsk ild*: en brandbar væske, der var opfundet af byzantinerne (se tekst 142)

⁹ *Henrik d. 2. af Lusignan*: Konge af Kongeriget Jerusalem 1285-1291 og af Cypern 1285-1234.

¹⁰ Ezekiel 1,1

¹¹ Det første brev er henvendt til Gud

gere saracenerne, men muslimer [*messalamos*], som betyder ”frelste”.¹² Og derfor betragter de os som værende forbandet og forfølger os, fordi vi følger Dig. De dræber os under fjendskab og betragter sig selv som frelste, fordi de følger en røver og morder.

5 Og Du, o Herre, uangribelig i visdom og beundringsværdig i retfærdighed, Du har givet styrke til en syndig mand, en kriminel. Til Muhammed, den største forbryder, har Du givet et jordisk kongedømme – nej, Du har givet ham og hans folk herredømmet over hele verden! Og det er til sådan et bæst, Du i næsten syvhundredre år har skænket så meget magt imod de kristne [...] [*Riccoldo påpeger herefter med citater fra Koranen, at den muslimske lære går imod den kristne religion.*]

10 Og Du har givet et sådan dyr horn,¹³ så han kan erobre verden, dræbe Dine hellige og under tortur tvinge dem til at fornægte troen! O Herre, hvor mange af Dine altre og kirker har de ødelagt? Og ligeledes har de med stor foragt indkvarteret deres tilhængere [i kirkerne] og bygget moskeer.

15 Hvor mange kristne har de dræbt? Fremragende mænd og troens prædikanter – her mener jeg dominikanermunke og franciskanermunke!¹⁴

20 Hvor mange af deres tyranner har efterhånden delt de hellige nonner mellem sig? De [nonner] som var viet til Dig, de trofaste jomfruelige ægtefæller, der har aflagt løfte til Dig! Hvilken konge ville nogensinde tålmodigt tolerere, at en anden konge tager hans egen lovlige hustru i sin besiddelse, hvis han havde magt til at forhindre det? [...] [*Riccoldo beretter herefter, at han som dominikanermunk tro mod Gud har missioneret i Østen, men at han af Guds fjender (dvs. muslimerne) er blevet udsat for overgreb. Han er blevet frataget sin munkedragt og han har måttet skabe sig en levevej som kameldriver. Han beklager, at hverken dominikanerne, franciskanerne eller de verdslige fyrster, som kong Ludvig af Frankrig, har kunnet standse kristendommens fjender.*]

25 Og selv nu ophører dette mest glubske dyr ikke med at fortære dine hellige. De bliver dræbt, tortureret, lænket og fængslet, for at de skal benægte Din tro og tvinges til at sige, at Gud ikke havde nogen søn. [...] Hvor længe vil Du holde Dig tilbage, Herre? Vend Dit ansigt, Herre, mod disse fangers stønnen. Forsvar dem med Dit helligste blod, som er blevet udgydt! Se, hvordan hele Det Hellige Land – som Du, den mest hellige, legemligt besøgte og indviede med Dit dyrebare blod – stønner, idet det bliver frataget sine kristne indbyggere. Dér, hvor Kristus engang offentligt prædikede, forkyndes nu Muhammed med høje råb dag og nat. Jeg har hørt, at havene ved Tripoli og Akko er blevet rødt af blodet fra massakrer, og enhver, der ikke led [døden] under saracenernes sværd og pile, er blevet oplugt af havet. [...]

30 Herre, jeg tror, at vi lider under alt dette på grund af vore synder. Men jeg er meget forbavset over, at Du i fortiden ønskede at skåne hele Sodomas by på grund af ti retfærdige personer.¹⁵ Men er det muligt, at Du i hele Tripoli eller Akko blandt sådan en mangfoldighed af kristne og

¹² Riccoldo fejltolker her betydningen af betegnelsen muslim

¹³ Se Johannes Åbenbaringen 13,1 og Daniels Bog 8,4

¹⁴ Riccoldo anvender betegnelsen prædikebrødre (*Ordo Fratrum Praedicatorum*) om dominikanerne – og mindrebrødre (*Ordo Fratrum Minorum*) om franciskanerne.

¹⁵ Jf. 1. Mosebog 18,32

gejstlige mennesker, ikke kunne finde ti retskafne personer? Og ikke kun på grund af ti, men kun én retfærdig person, var Du jo villig til at skåne jøderne, for du sagde: "Gå rundt i Jerusalems gader, se jer godt omkring, søg på torvene, om I kan finde nogen, en eneste, der øver ret og søger sandhed, så vil jeg tilgive byen."¹⁶ Men jeg har hørt, at ikke kun én eller ti, men mange dominikanere forblev i byen Akko. De kunne have forladt byen eller taget flugten, men de valgte at dø sammen med Guds folk. De blev dræbt, for at andre kunne have et fundament for troen. For er det ikke sådan, at den, som søger troen, vil dø for den?

5

Tør jeg sige, at Du har ændret Dig til en grusom Gud? For nu tilintetgør Du mange af de retfærdige sammen med et par af de onde. Du som havde for vane at skåne mange af de ugudelige for et par af de retfærdige. [...] *[Ifølge Riccoldo er mange kristne blevet dræbt af saracenerne, og mange af de tilbageværende kristne er gået over til islam.]*

10

Og nu har jeg ingen anden trøst undtagen Dig, o Gud. Jeg er af mine ledsagere blevet efterladt alene i Bagdad, i Østens dyb, og i mange år har jeg ikke hørt noget nyt fra Vesten om mine brødre eller min orden. Ligeledes ved jeg ikke, hvad der skete med den mester, som udsendte mig, for jeg har ikke modtaget det mindste svar på de mange grådkevalte breve, jeg sendte ham med anmodning om hjælp. [...]

15

Derfor bønfalder jeg Dig, o Gud – Du som skabte og forløste mig – om at bekræfte mig i min tro og om hurtigt at redde det kristne folk ud af hænderne på de onde! Må Dit navn blive velsignet gennem tiderne, for "Dig tilhører visdommen og styrken. Du lader tider og tidsrum skifte, Du afsætter konger og indsætter konger."¹⁷

20

*Andet brev:*¹⁸

[...] Ak, ak, jeg er elendig! Ve mig, for dengang jeg kom fra vestlige lande til de østlige områder, gjorde jeg det for at forkynde Kristus, for at døbe og for at samle netop dem i den hellige moderkirkes favn, som jeg nu hører og ser blive adskilt og spredt. Og det er ikke alene fra den hellige moderkirkes favn, men fra hendes hjerte, at disse kristne er blevet bortført, slagtet, sat til salg og sendt til Bagdad og andre fjerntliggende østlige regioner, forud for et væld af [andre] fanger.

25

30

Jeg har flittigt søgt og ledt, om jeg tilfældigvis kunne finde én af mine dominikanerbrødre blandt fangerne. Men se, det er blevet mig fortalt, at alle er blevet dræbt. Gamle og unge kristne er blevet solgt til udlændinge. Alterkalke, messedragter og andre alterornamenter, som var blevet indviet af åndelige tjenere, er blevet overført fra Kristi bord og fra vor Herres legemes og blods tjeneste til saracenernes bord. Profeternes bøger og evangelierne er blevet kastet for hundene. Det, der mest ulykkelige af alt dette er, at de har valgt de smukkeste blandt de hellige nonner og jomfruer, der var trolovet med din [Marias] mest hellige søn, for at sende dem som gaver til saracenernes konger og tyranner, således at de kan føde saracenerne børn. De andre er blevet delt op og solgt og givet til [optrædende] kunstnere, der har taget dem med rundt i hele verden til skam for de kristne og din mest hellige søn, Jesus Kristus. [...] *[Riccoldo beskriver*

35

40

¹⁶ Jeremias' Bog 5,1

¹⁷ Daniels Bog 2. 20-21

¹⁸ Det andet er brev er henvendt til Jomfru Maria

herefter, hvorledes nonner er blevet tvunget til at blive skuespillerinder, slaverinder og konkubiner, der føder muslimernes børn.]

5 Men hvad kan jeg sige, når tegnene på saracenernes fjendtlighed og had mod kristne og Kristus er åbenbare for alle? For jeg beretter kun lidt om mange af de ting, der er så forfærdelige, at jeg må rødme ved at fortælle om dem til fremmede. [...]

Jeg er overbevist om, at du vidste, at jeg var til stede i Sebaste,¹⁹ en by i Tyrkiet, hvor de [saracenerne] – efter at have modtaget nyheden om den sørgelige indtagelse af Tripoli – bandt et krucifiks til halen af en hest og trak det gennem mudderet i hele byen, begyndende i munkenes og de kristnes område – og det på en søndag – som en stor fornærmelse mod kristne og Kristus.

10 Er det så ikke sandt, at i hele Galilæa, Judæa og Jerusalem og næsten overalt har saracenerne ifølge øjenvidneberetninger fundet dit og din mest hellige søns billede, og de har stukket øjnene ud med spyd og sværd og stokke, og som en fornærmelse mod kristne og Kristus efterladt dem således, som om de alle var blinde billeder? Hvilken mor ville tålmodigt udholde, at hendes egen søn blev blindet? Har vi ikke i hele Tyrkiet og Persien og hele vejen til Bagdad forefundet alle de kristne kirker ødelagt eller omdannet til stalde eller til saracenernes moskéer? Og hvor de ikke kunne ødelægge en kirke eller omdanne den til en stald, byggede de straks ved siden af en moské og en minaret med et højt tårn for at forkynde Muhammeds lov – nej, falskneri²⁰ – over hovedet på de kristne.

20 I Tabriz, en by i Persien, omdannede de den store og smukke kirke, som kristne byggede til ære for Kristi elskede discipel og din adoptiv søn – evangelisten Johannes, der sødt blev betroet dig af din søn, der hang på korset²¹ – til en Koran-skole for at spotte Kristus og evangelisten.

Men hvorfor skal jeg tale om andre steder og byer, når jeg i den hellige by Jerusalem fandt den store og mest hellige kirke på Zion-bjerget (hvor Herren afholdt den underfulde sidste nadver med sine disciple og forvandlede brød og vin til sit legeme og blod) skamløst omdannet af saracenerne til en stald? O himmelske frue, under denne samme kirke har de fremvist din ydmyge celle, hvor du boede de dage af dit liv efter din søns opstigning. Og se, hvordan hvert forladt sted græder uden dets indbyggere, undtagen dér, hvor saracenerne har rejst en meget højere bygning over det sted, hvor dine mest hellige søns apostle modtog Helligånden. Og selv samme sted forkynder de dag og nat Muhammeds lov – nej, falskneri. [...] [*Riccoldo angriber herefter Koranen, som han har læst uddrag af på arabisk. Riccoldo kritiserer bl.a. Koranen for at forveksle jomfru Maria med Moses' og Arons søster, Maria (Miriam) (se sura 66,12 og 19,29)*]

35 Hvor er din og din hellige søns barmhjertighed og omsorg for menneskeheden, og frem for alt for de fattige trængende? Har du ikke set kristne dø af sult og tørst og give afkald på deres tro på grund af legemets behov, og at mange andre har fulgt dem i synd?

Din søn viste engang omsorg for fattige trængende og sagde: "Hvor vil I få brød?" Han tænkte engang på dem og sagde: "Hvis jeg sender disse sultne væk, vil de bryde sammen på vejen."²² Og nu kan du se, at de kolliderer på vejene og i byerne på grund af stor sult og nød. Kan det pas-

¹⁹ *Sabeste*: byen Sivas i det centrale Tyrkiet

²⁰ Riccoldo sigter til Koranen og den muslimske lære.

²¹ Johannes Evangeliet 19,26-27

²² Se Markus Evangeliet 8,3-4

se, at han er ligeglad med os, når han var med os på vejen? Kan det passe, at han nu vandrer rundt i alle verdenshjørner, men ikke bekymrer sig om vores forhold? [...]

*Tredje brev:*²³

5 Til det herlige himmelske hof og den triumferende kirke. En plaget og ydmyg dominikaner, den ringeste i den kæmpende kirke, jamrer og lider midt iblandt fanger i Østens dyb. Gid I må fryde jer meget og evigt i stor og evindelig glæde. Men mens I er midt i denne store glæde, glem ikke vores lidelser.

10 Det ville have været passende for mig at tale om jeres herlighed og fryd, hvis den samme herlighed også var vores. Men mit nødstedte hjerte, der er optaget af mange lidelser og befinder sig midt blandt en flok fanger, vil ikke tillade nogen glæde. [...]

15 For jeg er, som den elendige synder jeg er, blevet udsendt for at prædike troen på Kristus til saracenerne og tatarerne²⁴ på et tidspunkt, hvor ikke blot tatarerne og andre nationer bliver saracenerne,²⁵ men også de kristne. Derfor, hvis tingene fortsætter, og saracenerne fortsætter med at gøre, som de har gjort i de seneste to år i Tripoli og Akko – det vil sige med at dræbe og fængsle og under pine og tortur at trække kristne med ind i deres falskhed²⁶ – så vil der meget snart ikke være en eneste kristen tilbage i verden. [...] De er blevet dræbt, ikke af sværdet, men kvalt af Djævelen. De har fornægtet troen på Kristus gennem fristelse eller utålmodighed – eller svækket og undertrykt af sult og nødvendighed!

20 Ak, ak, ak, Herre Gud! Har Du bedraget Dit folk, det kristne folk, idet Du siger "fred, fred"²⁷, men se, sværdet har nået sjælen? For du, Herre Jesus Kristus, sagde, da du forlod dine disciple: "Fred efterlader jeg jer, min fred giver jeg jer."²⁸ Og efter du steg op til himlen varede krig og forfølgelse af kristne i 300 år, i hvilket tidsrum kristne blev dræbt næsten uden ophør. Men de dræbte kroppen og ikke sjælen. Så jo flere kristne de dræbte, desto mere voksede de kristne i
25 antal. Men se nu på dette bæst Muhammed – hvis tyranni mod de kristne du har forstærket i næsten syvhundred år – han dræber kødet og de opgiver troen. Hvad skal jeg gøre, fattig, plaget og efterladt alene i Østens dyb midt blandt fanger, når jeg hører, at tredive tusinde kristne blev dræbt på én dag, og når jeg hører og ser resten fornægte troen på Kristus og acceptere Muhammeds falskneri, fordi deres sjæl lider og deres ånd fortvivler? Jeg har allerede sendt
30 breve om årsagen til min sorg og forbavselse til Den Guddommelige Visdom og din mor, og jeg har ikke modtaget noget trøstende svar. Derfor vil jeg gøre, som en person, der [overfaldes og] lider uudholdelig skade på gaden, har for vane og med høj røst udbryde: "En eller anden, hjælp mig! Nogen, hjælp mig! [...]"

²³ I det tredje brev henvender Riccoldo sig til den kæmpende kirke (*Ecclesia militans*) og den triumferende kirke (*Ecclesia Triumphans*). Den kæmpende kirke bestod af levende kristne, der endnu i deres jordiske liv bekæmpede synd og mørkets magter. Den triumferende kirke bestod af afdøde kristne i himmelen (herunder helgenerne).

²⁴ *Tatarerne*: en anden betegnelse for mongolske nomadefolk, der invaderede Mellemøsten i 1200-tallet og gradvist konverterede til islam.

²⁵ Riccoldo bruger her 'saracener' i betydningen 'muslimer'. Tatarernes (mongolernes) hersker, Ghazan, konverterede til islam i 1295.

²⁶ Altså tvangsomvende dem til islam

²⁷ Lukas Evangeliet 24,36: "Fred være med jer"

²⁸ Johannes Evangeliet 14,27

Bliv mere talrige. Træd frem for vor Gud, bliv mere talrige og råb dristigt! For nu er I [dominikanere] i stand til at tilslutte jer en stor forsamling. Ja, jeg tror, I har sluttet jer til mange fra jeres orden, der for nylig er blevet dræbt af saracenerne. Jeg har med ængstelse ledt blandt dem, der er vendt tilbage fra erobringen af Akko, men jeg har ikke fundet nogen, der kan fortælle mig, om der stadig er nogen af dominikanerne i live. Og selv nu, mens jeg søger blandt fangerne, er jeg bekymret for, om jeg tilfældigvis skulle kunne finde en af mine dominikanske brødre. Jeg har ikke fundet nogen. Men jeg har fundet dragter og klæder, samt bøger og bønnebøger i saracenernes hænder. O dominikanere! Hvor er I draget hen uden jeres dragter og bønnebøger? For det er ikke jeres skik, at jeres brødre drager ud på en lang rejse uden deres dragter og bønnebøger. Faktisk gav en af dem, der vendte tilbage fra [Akkos] ødelæggelse, mig en dragt, der var blevet gennemboret af et spyd eller sværd og som også var blevet rødt af lidt blod. Derpå jamrede og græd jeg og sagde: "Dette er mine brødres dragt, en dragt tilhørende min orden!" Og jeg købte den for en beskedent pris.

O velsignede Dominikus,²⁹ jeg har søgt efter mine brødre. [...] Jeg kom til et solsvedet land og jeg er blevet skoldet af solens varme. Jeg kom for at prædike troen – og se, jeg har fundet mange bøger og skrifter om troen, men jeg har ikke fundet mine brødre. [...] Og snart efter erfarede jeg, at de ikke længere vogter flokken, men er draget til mere frugtbare marker, hvor de bliver bespist af den mest fremragende hyrde. For det blev mig fortalt, at de alle blev dræbt. "O Jord, skjul ikke mit blod."³⁰ Skjul ikke det blod, som er blevet udgydt af mine brødre. Lad klagesangens tårer, udgydt af fangerne, nå dig!

O munke, jeg beder jer af hensyn til den levende Gud: Påkald hurtigt Gud for vores skyld! Påkald hurtigt, før den evige herligheds jubel beruser jer og før I bliver dybt overvældet af at være blandt de [himmelske] gejstlige, således at jeres søvn ikke bliver til sløvhed, og I – idet I glemmer vores elendighed – bliver uopmærksomme, ligesom vores andre brødre, der blev dræbt i Tripoli og Antiokia, har været og som indtil nu er blevet sinket i at sikre hævn. [...]

O velsignede franciskanere. [...] Opildnet af troens iver og fromhed, trådte I frem foran sultanen af Babylon³¹ og bad ham om at anbringe jer midt i ilden [...] for [derved] at ødelægge Muhammeds falskneri. Det var i det mindste det, I ønskede, men I var ikke i stand til at opnå dette. Og nu hvor I [franciskanerne] er blevet så magtfulde i det himmelske råd, hvordan kan I så være tavse, når denne grådkvalte stønnen fra alle sjæle mangedobles? For jeres brødre, der ikke ønskede at fornægte troen bliver dræbt og mange andre religiøse lægfolk bliver ved pisk og mange straffe tvunget til at fornægte troen. Gå sammen, I og den velsignede Dominikus, foran den højeste dommer på vegne af jeres fælleskab af fattige munke. Gå sammen, støt hinanden og stå fast sammen! Og hvem er min modstander? Muhammed, denne onde og uanstændige bespotter af Gud og den hellige skrift! Faktisk er jeg overrasket over, at I to ikke allerede har udslettet ham helt og aldeles.

O Skt. Maria Magdalene, der særligt var elsket af Kristus, jeg anråber dig om din beskyttelse mod Muhammed og de muhammedanske saracener. For du ved, at jeg forefandt den smukke

²⁹ Dominikus den Hellige (ca. 1170-1221). Grundlæggende af dominikanerordenen.

³⁰ Jobs bog 16,18

³¹ *Babylon*: På dette tidspunkt et andet navn for det gamle Cairo. Sultanen må være den mamelukkiske sultan af Ægypten, Al-Ashraf, der erobrede de sidste korsfarerbyer i 1291.

kirke, som de kristne byggede til din ære ved Magdala,³² omdannet til en stald af saracenerne – en almindelig stald for umælende dyr. Og ligeledes den smukke kirke, som kristne byggede til dig i Bethania³³ – hvor Jesus, som er den guddommelige kærlighed, græd og kaldte din bror Lazarus ud af sin grav – denne smukke kirke, siger jeg, forefandt jeg besmittet efter at være
5 blevet til en stald for umælende dyr.

O hellige jomfruer [...] formaner jeres iver for (og kærlighed til) renhed og jomfruelighed jer ikke? Har I ikke set, hvordan jomfruer og hellige nonner, som tidligere var jeres fæller, er blevet ført gennem hele verden og er blevet besvangret af saracenerne og har født saracenske
10 tyranner og provinsguvernører, der overgår de andre saracener i deres fjendtlighed over for de kristne? [...]

O Skt. Onuphrius,³⁴ i hvilken en tilstand fandt jeg din ørkencelle og cellerne for de andre helgener, der førte et meget helligt liv på det sted efter dig? Af frygt for saracenerne vovede kristne
15 næppe at nærme sig! [...]

O Skt. Augustin,³⁵ o gudsoplyste sind, hvis hånd og magt byen Hippo – ja, hele Afrika – var underlagt! I fortiden led du meget, da byen Hippo blev belejret af en hær af barbarer.³⁶ Og se, nu er den ikke kun belejret, men, jeg kan erklære, hele Afrika er besat - nej, en stor del af verden er
20 besat, siger jeg – af saracenerne,³⁷ der ærer Koranen, der bespottet evangeliet! [...]

O Skt. Gregor³⁸ [...] Se, en af de største af Djævelens efterlignere, denne berømte forløber for antikrist, Muhammed, hævner sig på dig! For kort efter din tid, stod han frem og ødelagde i sin Koran moral og dyder. Han har indpodet laster for lige så stille at udslukke den kristne tro. Han
25 har ødelagt kristne byer og kirker, og nu har det varet i syvhundrede år, hvor han har sejret ved sine våbens magt. Og efter de ødelagde Akko, bragte de din bog *Moralia* hele vejen til den store by Nineve.³⁹ For det var dér, jeg løskøbte din bog, som om den var en fanget slave, der fandt sig bortført fra kristenheden mere end en halvtreds dages rejse med kamel i alle retnin-
30 ger. [...]

O hellige martyrer. [...] Se, i næsten syvhundrede år har sultanen af Babylon hersket over de kristne. Se hvor mange kristne, han har tortureret og tvunget til at give afkald på troen ved hjælp af straffe eller bestikkelse! Miraklerne er ophørt og skændslerne tager til, og I er tavse!
35 [...]

³² *Magdala*: By ved Genesaret Sø, hvorfra Maria Magdalene mentes at stamme

³³ *Bethania*: Landsby i nærheden af Jerusalem

³⁴ *Skt. Onuphrius*: ægyptisk kristen eremit og helgen fra det 4.-5. århundrede

³⁵ *Skt. Augustin*: kristen teolog og kirkefader (354-430). Han var biskop i byen Hippo (i det nuværende Algeriet).

³⁶ Byen blev belejret af vandalerne i 430. Skt. Augustin døde under belejringen.

³⁷ Muslimerne erobrede det kristne Nordafrika i perioden 639-ca.700. Byen Hippo blev indtaget og ødelagt i 697/698.

³⁸ *Skt. Gregor*: Pave, ca. 540-604 og helgen.

³⁹ *Nineve*: byen Mosul i det nordlige Mesopotamien (Irak)

O hellige Merkurius.⁴⁰ Hvor var du, da Muhammeds efterfølger, sultanen af Babylon, indtog Akko? For det siges, at han på én dag dræbte mere end tredive tusinde kristne. [...]

5 O forsamling af apostle! [...] Overalt bukkes vi under for saracenerne, ikke kun i den kødelige krig, men også i åndens kamp! For saracenerne har dræbt mange kristne, og mange andre kristne, der er tilbage har accepteret saracenernes lov – nej falskneri. Kristne kirker er blevet ødelagt og saracenske moskeer er blevet bygget. De hellige evangelisters bøger er blevet brændt og smidt i havet, og saracenernes lov og falskneri af blevet rost til skyerne. Hvor Kristus frit blev forkyndt, forkyndes nu Muhammed endnu mere frit. [...]

10

I den store by Nineve fandt jeg en messebog taget sammen med det kristne bytte fra Akko, som om det var en slave. Den indeholdt evangelierne og brevene.⁴¹ Saracenerne har forbudt denne bog. De ønsker at ødelægge den og har skrabet bogstaverne fra dens sider for at lave trommer og tamburiner [af den],⁴² som Østens gør stor brug af. Derfor – hvordan kan I sove? [...] Se, de kristnes bøger bliver spredt over hele verden som saracenernes og tatarernes fanger og slaver! [...] *[I de følgende afsnit angriber Riccoldo den muslimske tro ved at kritisere flere passager i Koranen, hvorefter han konkluderer:]*

15

20 Jeg kan bestemt ikke give mit samtykke til sådan en uretfærdig lov [Koranen], ej heller kan jeg tro, at det er Guds lov. Derfor flygtede jeg fra Babylons [Cairos] midte, og se, under flugten fra Babylon mødte jeg i ørkenen djævelens lakajer, Muhammeds tjenere. De var tatarer i deres tøj, men saracenerne, når det gjaldt religion. De pryglede mig og slog mig for at gøre mig til en saracener,⁴³ men deres slag og fornærmelser følte bløde. Nej, kærligheden udholdt dem, som om det var en leg. Hvis apostle, profeter og patriarker blev saracener, så ville det helt sikkert også

25 være acceptabelt for mig at blive en saracener. Men fordi jeg ikke gjorde det, og ej heller ønskede at blive en saracener, tog de min hellige ordensdragt fra mig, og så iførte jeg mig en kameldrivers tøj og dragt, for saracenerne kunne nok gøre mig til en kameldriver, men ikke til en saracener.

25

Jeg vil appellere til de hellige engle. O hellige engle, o himmelske budbringere, I er blevet udpeget som vores vogtere. Beskytter I de kristnes byer og kirker i Det Hellige Land? De blev givet til saracenerne. De blev ødelagt af saracenerne. De jomfruer og hellige nonner, der viede deres jomfruelighed til Gud og engang havde været Vorherres ægtefæller er blevet saracenernes konkubiner! [...] *[I de følgende afsnit kritiserer Riccoldo atter den muslimske troslære. Derefter beskriver han atter sine rejser som missionær.]*

30

35

Selvom jeg var iklædt dominikanernes dragt, troede de ikke, at jeg var en munk. Nogle gange klædt som soldat, andre gange som en kameldriver og atter andre gange som en dominikaner har jeg rejst utrætteligt gennem de østlige egne for at forkynde Kristus til saracenerne og tatarerne på en tid, hvor ikke blot tatarerne, men også kristne bliver saracener.

⁴⁰ *Skt. Mercurius*: kristen martyr og helgen (224-250)

⁴¹ Altså dele af Det Nye Testamente

⁴² Bogen må være fremstillet af pergament (dyrehud), der ligeledes kunne anvendes til trommeskind.

⁴³ Se note 25

Hvor bliver jeg elendig, når jeg ser kristne på vejen åndeligt tilintetgjort, som om de var sindsyge af sorg og frygt for saracenerne! Jeg ser ældre og unge piger, spædbørn og uskyldige, beskidte, blege og svage, der søger efter brød og ikke kan finde det. Faktisk ønsker mange af dem nu at blive saracenernes slaver for at få brød at spise og ikke dø af sult.

5 Jeg har set piger og gamle kvinder grædende ved foden af krucifikset, og som, idet de slår sig for deres tomme bryst, kalder på hjælp med slidte stemmer og forgæves venter på, at dette korsfæstede billede skal komme dem til hjælp. Og de græder utrøsteligt for deres børn eller ægtemænd, der er blevet saracenernes slaver eller som er blevet dræbt af dem. Hvem andre end barmhjertighedens moder kan den elendige henvende sig til? [...]

10

O Jesus Kristus, søn af den levende Gud, vi kristne har lært af dig og dine apostle, at du er sand Gud og sandt menneske, og for at bevare denne hellige tro er tusinder døde! Unge mænd og jomfruer, ældre og unge har valgt at lide døden tusind gange frem for at forlade denne tro blot et øjeblik. Se hvordan dette mest grusomme dyr har rejst sig op imod os – denne bestialske og
15 djævelske mand Muhammed – og hvor meget ære, der gives til hans bog og hvor meget magt, du har givet til hans folk mod dine trofaste kristne, og i så lang tid! Herre, dette har varet i næsten syv hundrede år. [...] Og hvad værre er, hans magt og destruktive doktrin er begyndt at blive bekræftet af mirakler. For nogle mirakler fandt tydeligvis sted på havet og på land ved erobringen af Tripoli og Akko, hvilket medførte de kristnes ydmygelse og saracenernes triumf.
20 [...]

20

Straf os som børn, der skal belæres, ikke som fjender, der skal udslettes! Slå os, dræb os med din egen kraft, men læg ikke et sværd i en rasende hånd på din og vores fjende, Muhammed og saracenerne, der torturerer og dræber os, fordi vi er uvillige til at benægte din tro! [...] [*Riccoldo afslutter det tredje brev med kritik af udvalgte passager i Koranen.*]
25

25

*Fjerde brev:*⁴⁴

[...] Hvor stor var min sorg og mit hjertes tristhed ved erobringen af Akko. Enhver af jer kan for jeres eget vedkommende nemt genkende dette, for I blev på samme måde sat på prøve. For der
30 kom nyheder til de fjerneste dele af Østen, helt til Bagdad, hvor jeg opholdt mig, ikke blot om dette, men også om udplyndringen af kristne. Og mens bøger og messedragter blev solgt, blev små børn og kvinder rundt om i byen vist frem i parade til offentligt skændsel for kristne. Nonner og jomfruer viet til Gud blev ligeledes sendt til saracenernes konger og baroner for at få en højere pris. Og jeg var der, sørgende og bedrøvet, mens jeg ængsteligt ledte efter mine brødre,
35 for om muligt at løskøbe en af dem eller drage omsorg for dem, og jeg blev meget overrasket over at finde mange messedragter, tunikaer, bøger og bønnebøger, men ingen munke. For jeg vidste, at det ikke er vores skik, at munkene drog ud uden deres tunikaer og bønnebøger. Og bagefter præsenterede nogle af saracenernes tjenere, der var vendt tilbage fra indtagelsen af Akko, mig for en meget smuk tunika, som var blevet gennemboret med et sværd eller en lanse
40 og også var rød med lidt blod. Jeg ved ikke, hvem af jer, der har ejet denne tunika, men jeg købte den. Og bagefter fortalte de mig, at ingen dominikanere var forblevet i live. Jeg indså, at saracenerne havde dræbt jer, så I ikke ville kunne styrke troen hos andre fanger.

40

⁴⁴ Det fjerde brev er henvendt til patriarken af Jerusalem samt de dominikanere, der blev dræbt i Akko.

5 "Glæd jer derfor altid I Herren, brødre. Jeg siger igen: Glæd jer!"⁴⁵ Glæd jer, for I er blevet dræbt for troens skyld! For I kunne have taget flugten. I kunne have forladt byen, for vores kloster var ved havet. Men I ønskede at forblive i byen for at styrke andre i deres tro. Kan det være – imod naturens orden – at ugudelighed besejrer visdom? Visdom besejrer med sikkerhed ondskab, og I vil styrke os i vores tro, hvilket jeg fast håber på, uanset om saracenerne og Muhammed ønsker det. Sandelig tror jeg, at I er Guds helgener og martyrer, for I blev alle sendt til Akko af vores overordnede, og under tro tjeneste blev I dræbt for den gode lydigheds skyld. Faktisk blev I for at styrke andre i deres tro.

10 Alle, der kender saracenerne skik, ved, at saracenerne meget gerne ville have skånet jer fra døden og skænket jer store skatte, hvis I ville have fornægtet troen på Kristus og være blevet saracener. Derfor anser jeg jer for at være Guds martyrer på alle måder, og at være døde for troen, selvom I havde været i stand til at flygte på det tidspunkt. [...]

15 Sandelig tror jeg på, at vores brødre jubler højt i himlen over at have modtaget så mange og så store gæster. Ja, I er ikke "fremmede og udlændinge," men "de helliges medborgere og Guds husfæller!"⁴⁶ Hvilken glad procession, som dominikanerne ikke er blevet udelukket fra! Faktisk hørte jeg, at da dødsstunden nærmede, søgte nogle af de meget kære franciskanere – jeg ved ikke, hvem – tilflugt hos jer i vores hus, og sammen med jer blev de også dræbt. O munke, glæd jer altid i Herren! [...]

20 Ve mig, for jeg er blevet født til at se mit folks elendighed! Ve mig, for jeg har set sådan en nedbrydelse af den kristne tro! Hvor er Tripoli? Hvor er Akko? Hvor er de kristne kirker, som var dér? Hvor er de helliges relikvier? Hvor er de gejstlige mænd og kvinder, der priste Herren ligesom morgenens stjerner? Hvor er den store mængde af kristne mennesker, der var dér? I sandhed, både de gejstlige og krigerne er blevet dræbt. Børn er blevet skånet for at blive gjort til saracener. Og forstanderinder, nonner og jomfruer er blevet givet til saracenerne som konkubiner og slaver, så gennem dem vil den saracenske befolkning vokse.

25 Og I mine brødre, fortæl mig, hvornår blev I dræbt? Kan I fortælle, hvornår fjenderne af den kristne tro kom til jer? Jeg hørte, at det var på en fredag klokken tre, I blev dræbt. Jeg hørte, at I alle om morgenen fejrede messe og indtog nadveren og at en stor mængde af mænd, kvinder og børn kom til jer. Jeg erfarede fra en troværdig gejstlig dame (som var blevet taget til fange af saracenerne og var til stede, da I blev dræbt), at I med høj stemme sang "Veni Creator Spiritus",⁴⁷ da saracenerne kom til jer. Og det er sandelig passende. For hvis det er passende, at det er "Veni Creator Spiritus", der skal synges, når man bliver optaget i dominikanerordenen, så er
35 det så meget mere passende, at den blev sunget, da så mange dominikanere blev modtaget i englenes orden. Mens I sang således, dræbte de jer og bagefter hørte ingen noget om jer. Sig mig, brødre, for hvem holdt I messe? Jeg tror, det var for Vor Frue eller korset. Hil dig, Hellige Moder! Hil dig, Moder Kirke, der frembragte så mange og så gode sønner midt under sådan et klageråb og sådan en sorg! Jeres sorg er blevet ændret til glæde.

40 Men vi, som er blevet efterladt, vi, der har overlevet, forbliver i nedtrykthed og sorg. Men det er passende, at vi bryster os, for mine brødre sang med mod. Det er bestemt passende, at I bry-

⁴⁵ Filipperbrevet 4,4

⁴⁶ Efeserbrevet 2,19

⁴⁷ *Veni Creator Spiritus*: 'Kom, skabende (Hellig)ånd'. Kristen hymne fra 800-tallet.

ster jer ved korset. Sandelig, frem til dette øjeblik har jeg oplevet tortur og voldelige prøvelser ved foden af korset. I synger "Gloria in excelsis Deo!"⁴⁸ Men jeg kan kun svare, at der på jorden ikke er fred, men kun store trængsler for mænd af god vilje. Men I fortsatte jeres messe – den messe, der måtte ende, da saracenerne allerede var kommet ind i byen og dræbte kristne, mens I afholdt messe. Og efter I afsluttede messen, ankom saracenerne røde af blod fra de slagtede, og de fandt jer fyldt og beruset af det helligste blod fra livets giver. Enhver, der drikker det værdigt, han skal leve, om end han dør.⁴⁹ "Ite missa est, ite in pace!"⁵⁰ Men i virkeligheden er jeg blevet i sorg og jeres blod forblev udgydt og jeres kroppe ubegravede. O Jord, dæk ikke mine brødres blod – det blod, der blev udgydt og som ikke kan finde et sted i dig, hvor det kan skjules! [...]

O munke, ser det ikke ud til, at Gud klart har opvakt de gamle mirakler og viser dem for saracenerne og imod de kristne? For efter disse mirakler, er kristne blevet dræbt, taget til fange, tortureret og fornægter troen. Kunne byen Akko egentlig være blevet forsvaret godt af de kristne, der var der, hvis de kristne på nogen måde havde tænkt, at Gud havde overgivet deres by til indtagelse?

En saracener affyrede en fjendtlig pil og den ramte tempelmesteren⁵¹ mellem maven og lungerne, som en anden Akab, konge af Israel.⁵² Han døde sent den samme aftenen, hvor han kunne have beskyttet byen, og næste morgen blev byen straks indtaget uden nogen modstand.

Og de kristne blev overvældet af en sådan død – ja, sådan en frygt og rædsel – at de uden grund og uden videre opgav byens mure og befæstninger til saracenerne, som om en hær af engle havde marcheret mod de kristne. Kunne det måske være, at Gud og hans engle i den selv samme time bad for Muhammed, som det står skrevet i Koranen? De behøver sandelig ikke bede for ham mere, for hvis Gud og hans engle opgiver os på denne måde, og hvis saracenerne fortsætter med at gøre, hvad de har gjort i de seneste to år i Tripoli og Akko, så frygter jeg, at der snart ikke findes en enkelt kristen i hele verden. [...]

J. M. Rosenløv & M. Pihl: *Korstogene - Islams ekspansion og kristen modoffensiv* (2014)

Abu al-Fida samt al-Mahasin her efter F. Gabrieli: *Arab Historians of the Crusades*, New York (1969), s.344-350. Al- Furat her efter M. Saron: *Studies in Islamic History and Civilization*, Jerusalem (1986) s.181. "Tempelridderen fra Tyrus" her efter E. Hallam (red.): *Chronicles of the Crusades. Eye-Witness Accounts of the Wars between Christianity and Islam*. London (1989) s.278. Riccoldo af Montecroce *Epistolæ de Perditione Acconis* her efter R. George-Tvrtkovic: *Christian Pilgrim in Medieval Iraq: Riccoldo da Montecroce's Encounter with Islam*, Turnhout (2012) s.137-173.

⁴⁸ *Gloria in excelsis Deo*: 'Æret være Gud i det højeste'. Kristen hymne fra 3-400-tallet.

⁴⁹ Jf. Johannes Evangeliet 6,54-56, 11. 25

⁵⁰ *Ite missa est, ite in pace*: 'Gå, I er sendt ud, gå i fred.' Den traditionelle afslutning på en messe.

⁵¹ Lederen af tempelridderne

⁵² Ifølge 1. Kongebog (22,34-35) ramte en fjende ved et lykketræf (eller ved Guds mellemkomst) kong Akab under et slag. Akab, der havde svigtet Gud, døde samme aften.